Den Haag, 22 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

De VVD adviseert u een coalitie te verkennen die tenminste een meerderheid heeft in de Tweede Kamer en die bij voorkeur zoveel mogelijk zicht heeft op een meerderheid in de Eerste Kamer. De VVD heeft daarbij een voorkeur voor een vierpartijenkabinet zodat een coalitie op voldoende draagvlak kan steunen in het parlement, maar onderhandelingen niet onnodig tijdrovend en complex worden door een veelheid aan partijen.

Het CDA heeft voor de VVD de voorkeur om mee samen te werken vanwege het belang van continuïteit van onder andere het coronabeleid. D66 is wat de VVD betreft de andere logische partij om een samenwerking mee te verkennen als één van de winnaars van de verkiezingen met een substantieel zetelaantal. Vervolgens komt JA21 voor de VVD als logische partij in beeld. Deze partij komt niet alleen met drie zetels in de Tweede Kamer, maar heeft ook zeven zetels in de Eerste Kamer en kan daarmee bijdragen aan zicht op een meerderheid in de Staten-Generaal.

Als deze optie niet werkt, komt wat de VVD betreft de ChristenUnie in beeld, waarbij dan wel de vraag aan de orde zal zijn hoe we een politiek antwoord formuleren op bepaalde medisch-ethische onderwerpen.

Alleen als bovengenoemde opties niet mogelijk blijken, is wat de VVD betreft de mogelijkheid van coalitiebesprekingen met één van de volgende partijen aan de orde: SP, PvdA of GroenLinks.

De VVD is niet bereid in een coalitie te stappen met de PVV en/of Forum voor Democratie.

Met vriendelijke groet,

Mark Rutte

D66

Den Haag, 22 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

De voorlopige uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen laat zien dat er sprake is van een verdergaande versplintering in het parlement. In de Tweede Kamer zijn 17 fracties gekozen. Voor een meerderheid in de Tweede Kamer zijn minimaal vier partijen nodig, voor een meerderheid in de Eerste Kamer minimaal vijf partijen. Een stabiele en vruchtbare samenwerking tussen kabinet en Staten-Generaal zal, meer dan ooit, de verantwoordelijkheid van alle partijen zijn.

De twee grootste partijen, VVD en D66, hebben beide zetels gewonnen. Het ligt voor de hand dat het initiatief voor de verkenning van een coalitie bij deze partijen ligt. Gegeven de verdere zetelverdeling, zijn verscheidene opties mogelijk. Daarom ben ik van mening dat de vorming van een coalitie zou moeten starten langs inhoudelijke lijnen, in plaats van uitsluitend numeriek. Het is van belang dat in de verkenningsfase duidelijk wordt welke maatschappelijke problemen alle gekozen partijen de komende kabinetsperiode met prioriteit aangepakt zouden willen zien. Uit de gedeelde analyse moet blijken welke problemen tot een gezamenlijke aanpak kunnen leiden.

Voor D66 staan de volgende prioriteiten centraal voor een zo progressief mogelijk kabinetsbeleid:

- Het omgaan met het coronavirus en het bevorderen van maatschappelijk en economisch herstel.
- Het tegengaan van de toenemende kansenongelijkheid, onder meer via forse investeringen in onderwijs, kennis en innovatie, kinderopvang en sociaal-economische vernieuwing.
- Het bestrijden van racisme en discriminatie.
- Een ambitieus klimaatbeleid om de doelen uit het Klimaatakkoord van Parijs te halen en het verdienvermogen van Nederland te versterken.
- Een duurzame en houdbare aanpak van de stikstofproblematiek, mede om meer betaalbare woningen te kunnen bouwen, met goede (OV-)voorzieningen.
- Versterking van de democratische rechtsstaat en een overheid die toegankelijk is, levert en mensen beschermt (bijv. toeslagen).
- Een evenwichtig en integraal migratiebeleid, waaronder een humaan vluchtelingenbeleid en een verbindend integratiebeleid.

Voor een goede aanpak van deze prioriteiten is versterking van de Europese samenwerking en de muntunie noodzakelijk, waarin Nederland een voortrekkersrol dient te spelen.

Tweede Kamerfractie Democraten 66 Postbus 20018 2500 EA Den Haag telefoon 070 318 30 66 D66@tweedekamer.nl www.d66.nl

Naast de inhoudelijke prioriteiten vind ik het ook belangrijk om te spreken over de politieke cultuur. De afstand tussen coalitiefracties en kabinet is het afgelopen decennium kleiner geworden, waarmee ook de afstand tussen coalitie en oppositie is toegenomen. Verschillende parlementaire onderzoekscommissies en partijen wijzen op het belang van aandacht voor de uitvoering van wetgeving en meer kritische distantie tussen parlement en kabinet. Het is belangrijk dat deze ruimte er is, ook om nieuwe inzichten over de uitvoerbaarheid of gevolgen van beleid een plek te geven.

De D66-fractie geeft u in overweging om in de gesprekken ook te verkennen welke inhoudelijke blokkades worden opgeworpen door partijen. Voor D66 is het van belang dat medisch-ethische vraagstukken zorgvuldig kunnen worden besproken in het parlement, zonder dat op voorhand een uitkomst vastligt.

Zoals ik voor de verkiezingen heb duidelijk gemaakt, is deelname aan een kabinet met PVV of FvD voor D66 geen optie.

Met vriendelijke groet,

Sigrid A.M. Kaag

Tweede Kamerfractie Democraten 66 Postbus 20018 2500 EA Den Haag telefoon 070 318 30 66 D66@tweedekamer.nl www.d66.nl

Den Haag, 22 maart 2021

Aan: de Verkenners,

Geachte mw. Annemarie Jorritsma en Mw. Kajsa Ollongren,

De eerste opmerking van de PVV-fractie is dat het (bij voorbaat) uitsluiten van partijen zoals de PVV, waar opnieuw meer dan 1 miljoen mensen op hebben gestemd, ondemocratisch en abject is en zelfs riekt naar gecorrumpeerd politiek gedrag. Het landsbelang dient te prevaleren en het niet willen praten met de derde partij van Nederland dient enkel het enge partijbelang van de zittende macht.

De PVV-fractie is daarentegen altijd bereid met iedere partij of combinatie van partijen te spreken over mogelijke deelname aan een kabinet om te bezien of er programmatische overeenstemming mogelijk is.

Daarbij zijn een forse beperking van de massa-immigratie en islamisering, het investeren in en verbeteren van de zorg, het verlagen van de lasten voor burgers en bedrijven, het steviger aanpakken van de criminaliteit en het herwinnen van onze nationale soevereiniteit op de EU, onze speerpunten waaraan we een eventueel onderhandelingsakkoord programmatisch zullen toetsen.

De PVV heeft ingestemd met een verkenningsronde door twee verkenners van de twee grootste partijen- VVD en D66- maar tekent daarbij aan dat het sterk onze voorkeur heeft indien een of meerdere onafhankelijke verkenners in plaats van twee aan politieke partijen gelieerde personen de mogelijkheden zouden bezien om te komen tot een coalitie. Anders is het de overtuiging van de PVV-fractie dat de uitkomst bij voorbaat al grotendeels vaststaat waardoor deze procedure verwordt tot een politieke poppenkast.

Voor wat betreft onze voorkeur kan ik u melden dat die uitgaat naar een coalitie van VVD/PVV/CDA/FvD/JA21 die samen een meerderheid van 78 zetels hebben in de Tweede Kamer en mogelijk met de SGP en/of 50PLUS ook een meerderheid in de Eerste Kamer , mits wij uiteraard voldoende terugzien in de eerdergenoemde PVV-speerpunten.

Indien wordt gepersisteerd in het uitsluiten van de PVV om welke reden dan ook, dan rest ons niets anders dan het nieuwe kabinet vanuit de oppositie tegemoet te treden en waar nodig politiek te vuur en te zwaard met passie en overtuiging te bestrijden.

Met vriendelijke groet,

Geert Wilders
Voorzitter Tweede Kamerfractie Partij voor de Vrijheid

Mr. W.B. Hoekstra
Voorzitter CDA Tweede Kamerfractie

Den Haag, 22 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

In vervolg op ons gesprek van eerder vandaag geef ik u beknopt onze zienswijze op de uitslag van de verkiezingen van 17 maart 2021, en het proces dat nu voor ons ligt.

In deze verkennende fase ligt het in mijn optiek voor de hand dat VVD en D66 gezamenlijk bepalen hoe zij denken te komen tot een kabinet dat kan rekenen op een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal. Dit geldt des te meer, nu er voor gekozen is om namens beide partijen een aparte verkenner aan te stellen. Vervolgens is het van belang om vast te stellen met welke partijen programmatische onderhandelingen het meest voor de hand liggen.

Hoogachtend,

Wopke Hoekstra

Den Haag, 22 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, Geachte mevrouw Ollongren,

Jaren van scheefgroei, toenemende ongelijkheid en verdeeldheid vragen om antwoorden van een nieuw kabinet. De noodzaak van een eerlijker, fatsoenlijker en socialer Nederland staat voor ons vast. Onze voorkeur gaat daarom uit naar een zo progressief mogelijk kabinet dat het hoofd kan bieden aan het bestrijden van het coronavirus en andere grote uitdagingen van deze komende tijd. Het hoort bij Nederland dat iedereen kan rekenen op een fatsoenlijk bestaan en gelijke kansen krijgt op een eerlijke toekomst.

Een nieuw kabinet moet wat de PvdA-fractie betreft daarom beleid voeren om de bestaanszekerheid van Nederlanders te vergroten, nu en in de toekomst. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de zekerheid van werk en inkomen, het kunnen vinden van een betaalbare woning, de beschikbaarheid en betaalbaarheid van liefdevolle zorg en goed onderwijs voor alle kinderen. Met het oog op een zeker bestaan in de toekomst en een leefbare planeet zal een nieuwe coalitie ook moeten werken aan de bescherming van onze natuur en een schonere energievoorziening. De PvdA ziet de rechtsstaat, een actieve Europese en buitenlandpolitiek en de bestrijding van discriminatie en racisme ook als belangrijke thema's voor een nieuw kabinet.

De fractie van de PvdA stelt voor te komen tot een nadere verkenning van de antwoorden op deze problemen en vanuit deze inhoudelijke analyse een voorstel te doen voor een nadere verkenning van samenwerkende partijen.

Met vriendelijke groet,

Lilianne Ploumen

GROEN LINKS
Tweede Kamerfractie
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Den Haag, 22 maart 2021

Beste mevrouw Jorritsma en mevrouw Ollongren,

Ons land staat voor grote uitdagingen. We hebben te maken met een derde golf van het Coronavirus. Dat zet druk op onze gezondheidszorg en druk op onze samenleving. We snakken allemaal naar herstel van vrijheid. We willen allemaal weer naar buiten, onze collega's, vrienden en familie weer zien. Onze ondernemers, of het nu in de cultuur is of in de horeca, staat het water aan de lippen. Gezamenlijk willen we deze crisis overwinnen en met testen en vaccineren de samenleving weer openen.

Het economisch herstel na de coronacrisis is een belangrijke opgave. Die moet volgens ons gepaard gaan met de aanpak van klimaatverandering waardoor er nieuwe economische kansen ontstaan. Wij denken dat de energietransitie en de verduurzaming van de economie de komende jaren een forse impuls nodig hebben om aan de doelstellingen van Parijs te voldoen. Dat is een opgave voor Nederland, maar zal ook gezamenlijk in Europa plaatsvinden. Nederland zal in Europees verband constructief moeten samenwerken voor een duurzaam herstel van de Europese economie. Om woningbouw en economische activiteiten ruimte te geven is de hervorming van de landbouw onontkoombaar. Het stikstofprobleem zal daadkrachtig aangepakt moeten worden.

In eigen land is er een herbezinning gaande op de rol van de overheid. Het toeslagenschandaal heeft ons allemaal de ogen geopend. Er is een herstel van de rechtsstaat nodig die burgers beschermt. De dienstverlening van de overheid moet weer menselijk en dienstbaar worden om het vertrouwen in de overheid te herstellen. Waar er in de uitvoering sprake van is, dienen we een einde te maken aan institutioneel racisme. Ons belastingstelsel en onze sociale zekerheid dienen aangepast te worden. Het moet eenvoudiger, begrijpelijk voor burgers, gebaseerd op vertrouwen en bijdragen aan de aanpak van toenemende ongelijkheid. Ook op de woningmarkt is een sterkere rol van de overheid nodig om iedereen kans te geven op passende huisvesting.

GROEN LINKS
Tweede Kamerfractie
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Voor het toekomstig verdienvermogen van onze economie zijn naast investeringen in de energietransitie ook investeringen nodig in ons onderwijs, in kennis en in innovatie. We hebben de opdracht de kansenongelijkheid te verminderen. Het volgende kabinet moet in onze ogen een investeringskabinet worden, waarbij we goed het oog houden op de verdeling van de lasten: tussen grote en kleine bedrijven, tussen bedrijven en burgers en tussen hen met veel en weinig kapitaal. Rechtvaardig fiscaal en sociaal beleid betekent ook dat we doorgaan met het aanpakken van belastingontwijking.

De uitslag van de verkiezingen heeft een versnipperd politiek landschap tot gevolg, met een ongekend aantal partijen in de Tweede Kamer. Het volgende kabinet krijgt de taak om tegenstellingen te overbruggen. Het moet kunnen rekenen op breed draagvlak in de Staten Generaal. In deze lastige tijd waarin we nog middenin de Coronacrisis zitten en we urgente uitdagingen voor ons hebben, zoals de aanpak van klimaatverandering, is GroenLinks bereid om deel te zijn van de oplossing en verantwoordelijkheid te dragen. Voor GroenLinks geldt dat onze voorkeur uitgaat naar een stabiel, maar ook zo progressief mogelijke coalitie. Het ligt voor de hand dat de VVD en D66 de kern van de nieuwe coalitie vormen.

Ik wens u veel succes met de verkenning.

Jesse Klaver

Partij voor de Dieren

Den Haag, 23 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

Nederland en de wereld kampen met grote crises. Een zoönose, een infectieziekte die is overgesprongen van dier op mens, heeft de wereld in een pandemie gestort. We leven in de zesde uitstervingsgolf – de eerste die door de mens is veroorzaakt – en het KNMI waarschuwde onlangs dat de klimaatcrisis al binnen 9 jaar zou kunnen leiden tot opwarming van de aarde met 1,5 graad – het eigenlijke maximum dat is afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs. Pandemieën, het dramatische verlies van biodiversiteit en de klimaatcrisis veroorzaken grote ontwrichting van onze samenleving en onze economie. De grootste uitdaging waar we voor staan is het leefbaar houden van de aarde – en het bewerkstelligen van rechtvaardigheid.

Daarbij moeten burgers erop kunnen vertrouwen dat de overheid binnen de grenzen van de rechtsstaat opereert. De toeslagenaffaire, de Klimaatzaak en het Stikstof-arrest hebben blootgelegd dat dit in Nederland de afgelopen jaren helaas niet vanzelfsprekend is geweest. De Partij voor de Dieren vindt dat bij de verkenning van de mogelijkheden voor een nieuw te vormen kabinet het respecteren van de rechtsstaat een niet-onderhandelbare randvoorwaarde moet zijn. Dat betekent dat een kabinet slechts gevormd kan worden met partijen die rechterlijke uitspraken respecteren (zoals het Stikstof-arrest), bindende internationale verdragen naleven (zoals het Klimaatakkoord van Parijs) en geen beleid voorstaan dat strijdig is met de Grondwet of hoger (internationaal) recht.

Recente ontwikkelingen in de stikstofcrisis laten zien dat ook recent aangenomen wetswijzigingen onvoldoende zijn om aan de uitspraak van de Raad van State te voldoen. Ook het Nederlandse klimaatbeleid is niet in lijn met bindende afspraken. De Partij voor de Dieren adviseert daarom om drie deskundigen te betrekken bij de verkenning, te weten Marjan Minnesma (Urgenda), Johan Vollenbroek (MOB) en Nationale Ombudsman Reinier van Zutphen.

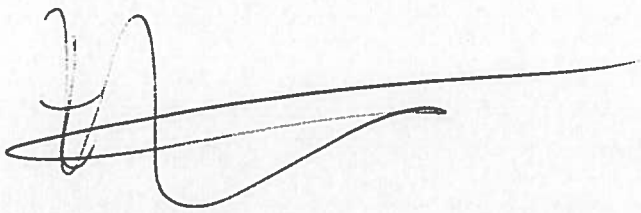
Partij voor de Dieren

Een nieuw kabinet zou wat de Partij voor de Dieren betreft de volgende prioriteiten moeten stellen:

1. Het voorkomen van nieuwe pandemieën;
2. Het in samenhang oplossen van de klimaat-, biodiversiteits- en wooncrisis;
3. Een transitie naar een duurzaam en rechtvaardig economisch model dat binnen de draagkracht van de aarde blijft;
4. Het actief bestrijden van racisme en discriminatie;
5. Het bestrijden van armoede en het bevorderen van economische en maatschappelijke gelijkheid.

Tot slot zou ik willen pleiten voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen. De Partij voor de Dieren wil af van de ontstane politieke reflex waarin de afspraken in het coalitieakkoord zijn dichtgetimmerd. Geen coalitie vol compromisme en weinig idealen, maar een van daadkracht en moed om de grootste problemen van deze tijd te bezweren. Een akkoord op hoofdlijnen maakt de weg ook vrij voor een spoedige formatie, wat in het licht van de crises waar we voor staan noodzakelijk is.

Met vriendelijke groet,

Esther Ouwehand

ChristenUnie
Geef geloof een stem

Den Haag, 23 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

In aansluiting op het gesprek dat ik vandaag met u heb gevoerd, doe ik u hierbij het advies van de fractie van de ChristenUnie ook op schrift toekomen.

De uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer van afgelopen woensdag laat in de volksvertegenwoordiging een buitengewoon breed palet aan partijen zien dat in zijn onderlinge samenhang een gecompliceerde situatie oplevert met het oog op een te formeren kabinet. De fractie van de ChristenUnie ziet in de uitslag ook een weerspiegeling van een samenleving waarbinnen de onderlinge verschillen in toenemende mate grote tegenstellingen lijken te worden. Het zijn tegenstellingen als die tussen maatschappelijk geslaagde mensen en zij die zich niet erkend voelen, tussen rijk en arm, jong en oud, academisch en praktisch geschoold, stad en platteland, Randstad en regio, tussen mensen die in cultureel en religieus opzicht steeds meer van elkaar verschillen. De verkiezingsuitslag laat zien dat deze verschillen zich steeds vaker manifesteren in partijen die een deelbelang vertegenwoordigen en die zich positioneren tegenover partijen met een tegenovergesteld belang. Dat maakt de vorming van een kabinet dat ruimte biedt aan verschillen maar dat tegelijk tegenstellingen overbrugt een grote opgave. Misschien wel een opdracht.

Vast staat dat ten minste vier partijen nodig zijn om tot een kabinet te komen dat op een meerderheid in de Tweede Kamer kan rekenen. Wat de fractie van de ChristenUnie betreft, verkent u combinaties die kunnen leiden tot een stabiel en verbindend kabinet, dat kan rekenen op de steun van een meerderheid in de Tweede Kamer en op een constructieve samenwerking met de Eerste Kamer. Mijn fractie ziet een belangrijke rol weggelegd voor fracties die in de Tweede Kamer getalsmatig het grootst zijn en elkaar niet bij voorbaat uitsluiten als mogelijke coalitiepartner.

De ChristenUnie ziet het als belangrijke opdracht voor een volgend kabinet om bij het aangaan van de grote sociale en economische uitdagingen de hierboven genoemde tegenstellingen te verkleinen. Een nieuw kabinet zal allereerst werk moeten maken van het sociale, mentale en economische herstel van ons land na de ingrijpende Coronacrisis. Daarnaast zal een nieuw kabinet moeten werken aan voor iedereen betaalbare en toegankelijke volkshuisvesting, aan een arbeidsmarkt met minder onrechtvaardige tegenstellingen en aan een belastinghervorming die leidt tot een eenvoudiger en rechtvaardiger stelsel, zonder toeslagen. Verder moet het kabinet werk maken van de uitvoering en nadere uitwerking van het pensioenakkoord en het klimaatakkoord. Bij dit alles verdient onze rechtsstaat versterking, moeten we blijven werken aan een inclusieve samenleving waarin racisme en uitsluiting worden bestreden en hebben de mensen in het hele land recht op een dienstbare en benaderbare overheid.

Postbus 20018
2500 EA

T +(31)70-3183057
E christenunie@tweedekamer.nl

KvK 32080551
I www.christenunie.nl

Tijdens de onderhandelingen over een nieuwe coalitie zal het zaak zijn om ook politieke tegenstellingen te overbruggen. Dat kan alleen als ook de meest gevoelige verschillen op tafel worden gelegd en worden besproken.

De fractie van de ChristenUnie wenst u Gods wijsheid toe bij het uitbrengen van uw advies.

Hoogachtend,

Gert-Jan Segers
Fractievoorzitter ChristenUnie

Postbus 20018
2500 EA

T +(31)70-3183057
E christenunie@tweedekamer.nl

KvK 32080551
I www.christenunie.nl

Volt

Amsterdam, 23 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren.

De keuzes die we nu maken, zijn voor de komende generaties van groot belang. We hebben de opdracht om aan hen een gezondere, eerlijkere en veiligere wereld door te geven. Volt hoopt dat een nieuw kabinet haar te maken beleid aan die toekomstige Europese generaties zal toetsen.

Daarbij zien wij de volgende prioriteiten:

- Een daadkrachtige en ambitieuze aanpak van de klimaatcrisis.
- Het terugdringen van sociaaleconomische ongelijkheid, door kansengelijkheid te vergroten via onderwijs, woningmarkt en arbeidsmarkt.
- Inzetten op onderzoek en innovatie in de transitie naar een groene economie.
- De vitalisering van democratie en rechtsstaat.
- Inzetten op een humaan vluchtelingenbeleid waarin fundamentele mensenrechten gewaarborgd zijn.
- Herwaardering van kunst en cultuur als levensbehoefte.
- Meer inspraak van kiezers, bijvoorbeeld via burgerfora.
- Extra aandacht voor de uitdagingen in de grensregio's.
- Werken aan een inclusieve samenleving en het bestrijden van racisme en intolerantie.
- Meer digitale expertise en toezicht op grote techbedrijven, inclusief belastingen.

Volt pleit voor een progressief, duurzaam en sociaal kabinet dat in de Europese Unie verbindend en vanuit het ideaal van meer samenwerking, zal handelen. Volt wenst dat Nederland het voortouw neemt en zich in Europa zal inspannen voor een democratischer parlement en een solidaire, sterke en daadkrachtige Unie.

Een volgend kabinet moet wat betreft onze fractie ook steviger inzetten op maatschappelijke verbinding, de waarborging van grondrechten voor iedereen - denk aan een sterke sociale advocatuur - en met meer oog voor maatschappelijk vertrouwen als pijler onder onze democratisch rechtsstaat; een transparante overheid, in plaats van een overheid die zich verstopt achter zwart of wit gekalkte dossiers.

Volt is een nieuwkomer in de politiek. Hierom past Volt bescheidenheid in het vervolg van dit formatieproces. Met onze aanstaande fractie in de Tweede Kamer zijn we voor het eerst vertegenwoordigd in het Nederlands parlement. Het onder controle krijgen van de coronacrisis en ook het duurzaam economisch en maatschappelijk herstel, is gebaat bij een Kabinet met een meerderheid in zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Daarbij is het voor ons vanzelfsprekend dat er in een nieuw kabinet geen partijen zullen deelnemen die idealen nastreven die in strijd zijn met de grondwet.

Met vriendelijke groet.

Laurens Dassen

Den Haag, 23 maart 2021
Aan: de verkenners, mw. A. Jorritsma en mw. K.H. Ollongren

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

Nederland heeft overduidelijk gekozen voor (centrum)rechts. Ruim tachtig zetels.

JA21 is tijdens de verkiezingscampagne altijd helder geweest over de bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen. De Nederlandse kiezer krijgt al jarenlang volstrekt onvoldoende waar voor zijn rechtse stem. Het is evident dat JA21 in een volledig rechtse coalitie de meeste programmapunten zou kunnen verwezenlijken. Het is echter ook evident dat een dergelijke combinatie niet haalbaar zal blijken.

Het is nu zaak om binnen die context te zoeken naar de meest rechtse combinatie die wel realistisch en kansrijk is. In het belang van onze kiezers en om recht te doen aan het gegeven dat rechts deze verkiezingen heeft gewonnen. In dat kader is een coalitie van VVD, D66, CDA en JA21 het meest voor de hand liggend. Wij adviseren om deze combinatie te onderzoeken.

Wij realiseren ons dat de aan JA21 verbonden senatoren ons ook getalsmatig tot een aantrekkelijke optie maken. Het moge daarom duidelijk zijn dat wij voor eventuele steun of deelname aan een coalitie een aantal substantiële zaken willen binnenhalen. De nadruk ligt hierbij voor ons op het terrein van immigratiebeperking, herziening van het huidige klimaatbeleid en het versterken van de positie van Nederland ten opzichte van de EU, waarbij immigratie de hoogste prioriteit heeft. Het huidige immigratiebeleid drukt op tal van fronten, van veiligheid tot de verzorgingsstaat en van onderwijs tot de woningmarkt, een grote stempel op de samenleving. Het absorptievermogen van Nederland heeft zijn grenzen bereikt. Om deze problemen het hoofd te bieden is een aanzienlijke immigratiebeperking essentieel. Het draagvlak onder de bevolking hiervoor is groot. Een coalitie die hiertoe niet of slechts minimaal bereid is, doet onvoldoende recht aan de verkiezingsuitslag.

Ter bevordering van het democratisch gehalte en versterking van de rol van de Tweede Kamer heeft JA21 een voorkeur voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen, waarbij niet teruggeschrokken dient te worden voor het zoeken naar wisselende meerderheden.

Tot slot is het ook bij deze gelegenheid goed om stil te staan bij de coronacrisis die Nederland nog altijd hard raakt in medisch, maar zeker ook economisch opzicht.

Zorgverleners lopen op hun tandvlees, het MKB staat op omvallen en mensen snakken naar hun oude leven. Het kan niet zo zijn dat iets essentieels als het coronabeleid tijdens de formatie maandenlang aan het zicht onttrokken wordt vormgegeven. Het heeft derhalve onze nadrukkelijke wens dat de besluitvorming hierover los van de reguliere formatie plaatsvindt daar waar het hoort: in de Tweede Kamer.

Wij kijken uit naar constructieve gesprekken en een snelle formatie die leidt tot een coalitie waarmee recht wordt gedaan aan de wens van de kiezer.

Met vriendelijke groet,

Joost Eerdmans
Fractievoorzitter JA21

SGP-fractie Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
070-318 3045
sgp@tweedekamer.nl
www.sgp.nl

Den Haag, 23 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma en mevrouw Ollongren,

De verkiezingsuitslag is als het gaat om de formatie van een kabinet niet eenduidig. Enerzijds is er zetelbehoud of zetelwinst voor drie van de vier huidige coalitiepartijen. Tegelijkertijd hebben veel kiezers steun gegeven aan partijen die het beleid op nogal wat punten stevig willen bijstellen.

De SGP-fractie geeft in overweging een kabinetsinformateur van VVD-huize te benoemen die de mogelijkheden onderzoekt voor de vorming van een stabiele meerderheidscoalitie die kan rekenen op een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal.

De voorkeur van de SGP gaat uit naar een centrumrechtse coalitie die urgente opgaven daadkrachtig aanpakt. De SGP tekent daarbij uitdrukkelijk aan dat het nieuwe kabinet ruimte biedt aan de eigen verantwoordelijkheid van de samenleving en de grondwettelijke rechten en vrijheden, waaronder de onderwijsvrijheid, beschermt.

Urgente opgaven zijn voor de SGP-fractie:

- versterking van fundamentele waarden zoals de bescherming van kwetsbaar (ongeboren) leven, de zondagsrust, en meer waardering voor de zorg voor elkaar binnen gezin en gemeenschap (onder meer door een gezinsvriendelijk belastingstelsel);
- versterking van een dienstbare en effectieve overheid, die sneller leert van gemaakte fouten en daardoor bijdraagt aan herstel van vertrouwen, en meer investeert in kerntaken defensie en veiligheid;
- een herstelbeleid uit de crisis waarbij de rekening niet wordt doorgeschoven naar volgende generaties en knelpunten en kwetsbaarheden in het bestaande zorgsysteem worden onderkend en voortvarend aangepakt;
- meer perspectief bieden voor jongeren, door onder meer verbetering van het functioneren van de woning- en arbeidsmarkt en verruiming van de studiefinanciering;
- een realistisch natuur- en milieubeleid dat recht doet aan de opgaven van de energietransitie met oog voor draagvlak en perspectief voor burgers en ondernemers, waaronder boeren en vissers en de leefbaarheid van het landelijk gebied;
- een bescheidener Europese samenwerking en versterking van de nationale soevereiniteit;
- een restrictiever immigratiebeleid, gekoppeld aan ruimhartige hulp en opvang in de regio van herkomst.

De SGP-fractie wenst u en verdere betrokkenen bij het formatieproces wijsheid en Gods zegen toe bij de te nemen beslissingen.

Hoogachtend,

Kees van der Staaij,
fractievoorzitter SGP

Den Haag, 23 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

Bij deze doe ik u het advies toekomen van de Tweede Kamerfractie van DENK ten aanzien van uw verkenningen. Met 17 politieke partijen gekozen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is er een zeer pluriform beeld. Steeds meer groepen zijn in het nationale parlement vertegenwoordigd en, zolang partijen geen afbreuk doen aan onze rechtsstaat en aan gelijkwaardigheid, is dat winst voor de democratie. In essentie is de politieke situatie niet wezenlijk anders dan in 2017. Ook nu zijn tenminste 4 partijen nodig voor een meerderheid in ons parlement.

Onze samenleving staat voor grote uitdagingen. De fractie van DENK staat een kabinet voor dat werk maakt van gelijke kansen en een eerlijke verdeling van de welvaart. Dit betekent intensiveren op het armoedebeleid, verbeteringen in het onderwijs en de basisbeurs in ere herstellen. Er zal ook werk gemaakt moeten worden van uitbreiding en modernisering van de verzorgingsstaat, de verhoging van het minimumloon, de sociale uitkeringen en de pensioenen. De zorg moet pandemiebestendig en cultuursensitief worden gemaakt. Zowel in de zorg als in het onderwijs moet geïnvesteerd worden in betere arbeidsvoorwaarden en hogere lonen.

Racisme, discriminatie, moslimhaat en uitsluiting leggen de bijl aan de gelijke kansen van Nederlanders. Groepen Nederlanders zijn onvoldoende vertegenwoordigd op de plekken waar de besluiten worden genomen. De fractie van DENK wenst dan ook dat er daadkrachtige maatregelen worden genomen om deze problemen het hoofd te bieden. De fractie van DENK stelt voor dat er een Ministerie van Inclusie wordt opgericht, dat er 1 miljard euro wordt vrijgemaakt voor de bestrijding van discriminatie, dat de straffen voor discriminatie worden verzwaard, dat er verplichtend werk wordt gemaakt van evenredige vertegenwoordiging en dat er een actieplan komt tegen moslimdiscriminatie.

De fractie van DENK staat ook voor een rechtvaardige weg uit de coronacrisis. De rekening van de crisis mag niet worden gelegd bij de minder draagkrachtigen. Er moeten maatregelen genomen worden om onze jongeren tegemoet te komen en de andere sociale gevolgen te beperken.

De rol van de Fractie van DENK in dit proces zal vanuit realiteitsbesef adviserend en controlerend zijn, maar vanuit de kernprincipes van DENK op het gebied van de inclusieve samenleving zal DENK vooruitstrevende voorstellen doen om toekomstig beleid zo veel mogelijk recht te laten doen aan de bevordering van gelijkwaardigheid. Indien een beroep op de fractie van DENK zal worden gedaan bij de totstandkoming van een kabinet, wenst de fractie van DENK aan te geven dat zij haar verantwoordelijkheid zal nemen.

Tweede Kamerfractie DENK
Plein 2
2511 CR Den Haag

Postadres:
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

denk@tweedekamer.nl
K.v.K. 68881630
NL 68 INGB 000 784 6678

Bij de uitdagingen van ons land past naar de mening van de fractie van DENK een zo progressief mogelijk kabinet, links van het midden. Dit zou bij voorkeur een kabinet moeten zijn zonder rechtse partijen, die de samenleving polariseren en in de afgelopen 10 jaar hebben bijgedragen aan de verrechtsing, de verharding en de verruwing van de samenleving. Een kabinet dus zonder de VVD, PVV, FvD en JA21. Tegelijkertijd moeten de linkse partijen zich niet laten verleiden tot het meewerken aan rechts beleid, zoals in 2012 de PvdA in deze val trapte en daar niet meer uitgekomen is. De VVD en haar lijsttrekker Mark Rutte dragen sinds 10 jaar een grote verantwoordelijkheid voor de toeslagenaffaire en de uitholling van de rechtsstaat en de verzorgingsstaat. Een nieuw premierschap voor Mark Rutte ligt dan ook niet voor de hand. Wat Nederland nodig heeft is juist het herstel van vertrouwen in de rechtstaat en dat kan niet met mensen die dat jaren hebben verkwanseld.

Met bovenstaand advies hoop ik u geïnformeerd te hebben over de wijze waarop de Fractie van DENK aankijkt tegen de komende verkenning.

Met vriendelijke groet,

Farid Azarkan
Fractievoorzitter DENK

Tweede Kamerfractie DENK
Plein 2
2511 CR Den Haag

Postadres:
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

denk@tweedekamer.nl
K.v.K. 68881630
NL 68 INGB 000 784 6678

Den Haag, 23 maart 2021

Zeer geachte mevrouw Jorritsma, zeer geachte mevrouw Ollongren,

U heeft de belangrijke en ook moeilijke taak om verkennende formatiegesprekken te voeren met maar liefst 17 politieke partijen. De versplintering in het politieke landschap is toegenomen, maar laat ook zien dat Nederland een democratisch land is waar ruimte is voor verschillende meningen, ideeën en stromingen. Gezien de verkiezingsuitslag past 50PLUS bescheidenheid. Toch vinden wij het belangrijk om u het volgende mee te geven.

De wereld verandert sneller dan ooit. Daarnaast leven we langer en blijven we ook vaak langer gezond. Op dit moment is al meer dan de helft van alle volwassenen in Nederland 50 jaar of ouder. In 2030 zijn dat 7,5 miljoen mensen. Deze demografische ontwikkeling brengt zowel uitdagingen als kansen met zich mee.

Uitdagingen liggen er onder meer op de terreinen Inkomen, Gezondheid en Wonen. Gepensioneerden hebben een enorme koopkrachtkloof opgelopen ten opzichte van werkenden, er is een groot tekort aan (levensloopbestendige) woningen, de eenzaamheid onder alleenwonende ouderen neemt toe, wijken en leefomgevingen zijn niet toegerust op het toenemende aantal ouderen en er is een grote behoefte aan alternatieve woonvormen waar mensen zorg kunnen krijgen als ze dat nodig hebben. Uitdagingen waar - en dat is onbegrijpelijk - gezien de demografische ontwikkelingen veel te weinig aandacht voor is geweest.

Tegelijkertijd zijn er ook kansen. Naast een toenemend potentieel aan vrijwilligers en mantelzorgers is er in onze samenleving enorm veel kennis die veel beter kan worden aangeboord en benut. Ouderen hebben kennis, ervaring en levenswijsheid op gedaan. Het imago van ouderen wordt nu vaak bepaald door politiek en media en is voornamelijk dat mensen hulpbehoevend en kwetsbaar zijn. Terwijl de werkelijkheid anders is. Het grootste deel van de ouderen is vitaal, kan en wil nog een grote bijdrage leveren aan de samenleving.

Voor 50PLUS zijn de volgende zaken essentieel als het gaat om nieuw kabinetsbeleid:

- Een eerlijk pensioen voor iedereen;
- De mogelijkheid om met 65 jaar met AOW te gaan, bijvoorbeeld via een spaarregeling (flex AOW);
- Voldoende woningen zodat de doorstroom op de woningmarkt op gang komt. Te beginnen met het bouwen van woningen voor ouderen, zodat zij kunnen verhuizen naar een geschikte woning en hun woning vrij komt voor gezinnen en starters. Zo is bouwen voor oud de oplossing voor jong;
- Gelijke kansen op de arbeidsmarkt voor met name ouderen. Meer inzetten op een leven lang leren en op van-werk-naar-werk trajecten;

- Leefbare, veilige wijken waar zowel voor jongeren als ouderen voldoende sociale interactie mogelijk is;
- Betaalbare en toegankelijke zorg waarbij het huidige stelsel het uitgangspunt is, maar waar wordt gestreefd naar persoonsvolgende financiering, het ontschotten van de verschillende zorgwetten en het elimineren van perverse financiële prikkels.

Vanaf de dag dat iemand geboren wordt begint het ouder worden. 50PLUS vindt het belangrijk dat Nederland een land is waarin iedereen goed ouder kan worden. Het rapport van de themacommissie ouderenbeleid uit 2005 biedt daartoe vele aanknopingspunten die vandaag de dag nog steeds niet zijn uitgevoerd. Het wordt tijd dat we daarmee aan de slag gaan.

En tot slot, misschien wel de grootste uitdaging. De enorme impact die het coronavirus heeft op ons land. Niet alleen economisch maar ook sociaal maatschappelijk ondervinden we dagelijks de schade van dit vreselijke virus. Ondernemers die hun hoofd maar net boven water kunnen houden of, in het ergste geval, failliet zijn gegaan. Mensen die hun baan zijn verloren. Jongeren die in een sociaal isolement zijn geraakt en problemen ondervinden met hun studie. Ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid die al meer dan een jaar geïsoleerd leven. Onze zorgprofessionals en andere hulpverleners die al een jaar onder enorme druk werken. Deze problematiek moet partij-overstijgend worden aangepakt. 50PLUS wil daarvoor verantwoordelijkheid nemen met een pragmatische insteek.

Geen deelbelangen maar gedeelde belangen.

Met vriendelijke groet,

Liane den Haan

50PLUS

Den Haag, 23 maart 2021

Geachte mevrouw Jorritsma, geachte mevrouw Ollongren,

De verkiezingsuitslag toont een treurig verlies voor de centrumlinkse partijen. De SP, GroenLinks en de PvdA wisten geen zetels te winnen: gezamenlijk verloren zij zelfs flink. Hun verlies is een boodschap van Nederland aan ons allen. Nederland is klaar met halve oplossingen en wil perspectief. Perspectief op zeggenschap, zelfbeschikking en zekerheid.

BIJ1 boekte daarom een klein succes: Nederland heeft ons beloond met een plek in de Kamer. De kiezer heeft gekozen om zichzelf beter vertegenwoordigd te zien in ons parlement.

Niettemin is het een winst met een grauwe rand. Extreemrechts heeft extra zetels gewonnen en liberaal rechts is de grote winnaar van de verkiezingen. Het spreekt voor zich dat die grote winnaars, de VVD en D66, het voortouw zullen nemen in het vormen van een coalitie. Hierin heeft BIJ1 nadrukkelijk geen rol. Het past ons als nieuwe en kleine partij in Den Haag, om eerst de gang van zaken hier te leren.

Bovenal maakt BIJ1 de principiële keuze om in de context van deze verkiezingsuitslag niet mee te regeren. Wij zullen onder geen beding in deze coalitie stappen. De uiterst rechtse en institutioneel racistische politiek van liberaal rechts verdient, wat ons betreft, geen steun voor hun verdere afbraak van onze sociale rechten.

Wij gunnen Nederland een beter voorland. BIJ1 wil een toekomst die Nederland verdient.

De rechtsstaat moet worden hersteld. Het institutioneel racisme, dat we nu zien bij onder andere de Belastingdienst en Nationale Politie, staat haaks op het gelijkheidsbeginsel van onze rechtsstaat. Het is onbestaanbaar dat de verantwoordelijken voor de toeslagenaffaire de dans ontspringen en institutioneel racistisch beleid niet bij de wortel wordt aangepakt. Daarom is het van belang dat we onderzoek doen naar de rol van de minister-president in de toeslagenaffaire.

De grote kloven, die onze samenleving splijten, moeten worden gedicht. Er zijn vele Nederlanders die hard werken, zodat een kleine groep in rijkdom kan leven. Aandeelhouders strijken zelfs in tijden van crisis miljoenen op, terwijl de strijd voor een eerlijk minimumloon moeizaam wordt omarmt. De KLM krijgt overheidssteun, maar de jongere met flexbaan en de sekswerker niet. Er is een enorme welvaarts- en inkomenskloof. Die kloof dreunt door: alleen de rijksten kunnen nog gemakkelijk een woning betalen en wie minder verdient heeft twee keer zoveel kans te sterven aan het virus. Beleid dat werkt voor ons allemaal, heft deze kloven op en zorgt dat iedereen een goed leven kan hebben.

De aanpak van de klimaatcrisis moet topprioriteit zijn. Voorgaande kabinetten hebben hun plicht verzaakt om de klimaatcrisis een halt toe te roepen. Steeds harder stevenen we af op onomkeerbare klimaatschade, die desastreus zal zijn voor al het leven op onze planeet. Het is geen keuze om ambitieus klimaatbeleid te gaan maken, het is een noodzaak.

Tot slot. Wij hopen dat D66 vasthoudt aan een progressief kabinet met prioriteit voor onze rechtsstaat, internationale mensenrechten en het klimaat. Als dát het uitgangspunt is, houden zij vast aan een coalitie over links.

BIJ1 belooft een constructieve kracht te zijn in de opbouw van een samenleving die werkt voor iedereen, op basis van radicale gelijkwaardigheid en economische rechtvaardigheid.

Sylvana Simons